

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestlandsrådet		07.02.2023

Flaumsikring av fylkeskommunal infrastruktur - uttale

Forslag til vedtak

Vestlandsrådet vedtek følgjande uttale;

Vestlandsrådet meiner det er viktig å tilpasse og utbetre fylkesvegnettet for å møte utfordringar til framtidige klimaendringar. Åra framover vil få hyppigare ekstreme naturhendingsar i form av blant anna styrtregn, flaum og skred, som påverkar kritisk infrastruktur. I tillegg til dei økonomiske konsekvensane påverkar det og tryggleiken til befolkninga.

Det er utfordrande å finne økonomisk handlingsrom for å klimatilpasse fylkesvegnettet, då dette kjem i tillegg til kostnaden til det store vedlikehaldsetterslepet i dei tre fylka. Fylkeskommunane vert stilt i ein svært krevande situasjon når statlege myndigheiter, som NVE, oppfordrar til å gjere utbetringar på infrastruktur knytt til fylkesvegnettet, som elles ikkje ville blitt prioritert.

Vestlandsrådet ser det som uheldig at NVE planlegg tiltak som pressar fram store kostnader hos andre som eig og forvaltar konstruksjonar ved elva. Dersom NVE vurderer at nytten ved tiltaket er større enn dei samla kostnadane, må NVE bere kostnadene med ny infrastruktur i vassdraget. Kor finansieringsmidlar kjem frå vil ikkje vere ein relevant faktor i nytte/kost vurderingar av eit tiltak.

Spørsmål her er kven som har det samla ansvaret for flaumsikring og som også bør ta det samla finansieringsansvaret.

Vestlandsrådet viser til den varsla stortingsmeldinga om flom- og skredpolitikken, våren 2024, og vil understreke behovet for ei endring i den statlege tilskotsordninga for flaumsikring, der også finansiering av tiltak på fylkeskommunal infrastruktur for flaumsikring av vassdrag vert inkludert.

Samandrag

Olje- og energidepartementet løyver årleg midlar til flaum og skredførebygging til NVE. Føremålet med tilskotsordninga er å dekke fysiske flaumsikringsprosjekt av sårbar busetnad i kommunane. Tilskotsordninga dekkjer ikkje tiltak for fylkeskommunal infrastruktur som eventuelt må skiftast ut ved flaum- og skredførebygging. Regjeringa har redusert løyvingane til flaum og skredførebygging frå 313,3 mill. 2022-kr i 2022 til 171,3 mill. 2023-kr i 2023.

I denne saka vert det lagt opp til at Vestlandsrådet vedtek ein uttale til regjering og Storting, der det tydeleg vert understreka at den statlege tilskotsordninga også må inkludere finansiering av tiltak på

fylkeskommunal infrastruktur for flaumsikring av vassdrag. Fylkeskommunane har ikkje økonomisk handlingsrom til å finansiere slike tiltak, der eksisterande infrastruktur elles er i god teknisk stand og ivaretek dei trafikale funksjonane.

Rune Haugsdal
fylkesdirektør

Dina Lefdal
avdelingsdirektør
Infrastruktur og veg (INV)

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Endringane i klima er ein av dei største utfordringane for verda i tida som kjem, klimaendringane kjem med meir nedbør og meir ekstremvær, noko som påverkar infrastruktur og busetjing langs flaumutsette stader. Framtidige klimaendringar gjev ein risiko for øydeleggingar som følgje av flaumhendingar i åra framover. Det er venta at klimaendringar fører til aukande hyppigheit av ekstreme vêrhendingar, med meir intensiv nedbør som ein av konsekvensane.

Det store vedlikehaldsetterslepet på dei fylkeskommunale bruene er venta å auke i åra framover. Både grunna for lite midlar til vedlikehald, men og grunna klimaendringar som gjev meir slitasje på bruene. Hovudfunna frå siste del frå FN's klimapanel sin sjette hovudrapport som vart lagt fram i 2022 viser at det er viktigare enn nokon gong at arbeidet med tilpassing til klimaendringane vert sett i gong.

I Riksrevisjonen sin rapport (Dokument 3:6 2021-2022) kjem det fram at myndigheitene ikkje har sikra seg tilstrekkeleg oversikt og iverksett nødvendige tiltak for å sikre eksisterande infrastruktur. Riksrevisjonen vurderer også at det er kritikkverdig at dagens samordning mellom departementa er for svak for å kunne gjennomføre nødvendige førebuingar og tilpassingar av samfunnet til å møte klimaendringane.

Olje- og energidepartementet løyver årleg midlar til flaum og skredførebygging til NVE. Føremålet med tilskotsordninga er å dekke fysiske flaumsikringsprosjekt av sårbar busetnad i kommunane. Tilskotsordninga dekkjer ikkje tiltak for fylkeskommunal infrastruktur som eventuelt må skiftast ut ved flaum- og skredførebygging. Regjeringa har redusert løyvingane til flaum og skredførebygging frå 313,3 mill. 2022-kr i 2022 til 171,3 mill. 2023-kr i 2023.

Regjeringa har varsla ein gjennomgang av flom- og skredpolitikken, og vil legge frem en melding for Stortinget våren 2024. Denne stortingsmeldinga vil bli viktig i oppdatering av kunnskaps- og beslutningsgrunnlaget knyttet til naturfarer. Sjå meir info på vedlagte lenke; <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/varsler-gjennomgang-av-flom-og-skredpolitikken/id2949544/>

I denne saka vert det lagt opp til at Vestlandsrådet vedtek ein uttale til regjering og Storting, der det tydeleg vert understreka at den komande stortingsmeldinga må foreslå ei endring av den statlege tilskotsordninga, der også finansiering av tiltak på fylkeskommunal infrastruktur for flaumsikring av vassdrag vert inkludert. Fylkeskommunane har ikkje økonomisk handlingsrom til å finansiere slike tiltak, der eksisterande infrastruktur elles er i god teknisk stand og ivaretek dei trafikale funksjonane.

NVE set fylkeskommunane i ein vanskeleg situasjon

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har kontakta Vestland fylkeskommune med oppmoding om å byggje ny bru ved Storelva, på fv. 60 i Innvik, Stryn kommune, i brev datert 15.november 2021. Oppmodinga vart gjort i samband med NVE sin prosjektering av fysiske utbetringar i elva knytt til flaumfare. Prosjektet i Innvik vart meldt inn i 2002.

Framtidige flaumhendingar er ikkje eit kriterium som i seg sjølv fører til at fylkeskommunane prioriterer utbetring av ei bru, med mindre det samstundes er registrert skade på brua eller ligg føre andre prioriteringar for vegnettet i området.

Fylkesutvalet i Vestland gjorde følgjande vedtak 5.april 2022:

1. *Fylkesutvalet er positive til føremålet med den statlege tilskotsordninga for flaum og skredsikring og ser på den som eit viktig klimatilpassing tiltak, men meiner at ordninga må endrast slik at den tar opp i seg fylkeskommunal infrastruktur. Fylkesutvalet meiner og dei økonomiske rammene til ordninga må aukast. Verknadane av klimautfordringane med auka*

skred og flaum er ikkje likt fordelt mellom fylka, noko som talar for at det bør vere ei statleg ordning som fangar opp trongen for prioriterte førebyggingstiltak. Fylkesutvalet ber fylkesordførar følgje opp saka mot regjeringa.

- 2. Fylkesutvalet legg til grunn at kostnaden for skifte av bru over fv. 60 i samband med flaumsikring av Storelva i Innvik i Stryn kommune blir ut fullt dekt av staten som ein del av ordninga for flaumsikringstiltak. Fylkesutvalet vil ikkje prioritere fylkeskommunale midlar til ny bru over Storelva ved Fv.60 i Innvik.*

NVE sendte 28.juni 2022 eit svar på vedtaket der dei skreiv at sikringstiltaket i Innvik ikkje lenger hadde ei høg samla nytte/kost. NVE valte difor inntil vidare å innstille prosjektet i Innvik. Vidare vart det i brevet frå NVE sagt følgjande:

«Vedtaket set også presedens for korleis vi handterer våre framtidige sikringsprosjekt langs og i vassdrag både i Vestland fylke og elles i landet. NVE kan ikkje prioritere sikringstiltak der den samla nytte/kosten vert kraftig redusert av at andre eigarar av infrastruktur som må utbetrast som ein del av det samla tiltaket ikkje prioriterer sin del av det nødvendige sikringsarbeidet»

Konklusjon

Fylkesdirektøren meiner det er viktig å tilpasse og utbetre fylkesvegnettet for å møte utfordringar til framtidige klimaendringar. Åra framover vil få hyppigare ekstreme naturhendingar i form av blant anna styrtregn, flaum og skred, som påverkar kritisk infrastruktur. I tillegg til dei økonomiske konsekvensane påverkar det og tryggleiken til befolkninga.

Det er utfordrande å finne økonomisk handlingsrom for å klimatilpasse fylkesvegnettet, då dette kjem i tillegg til kostnaden til det store vedlikehaldsetterslepet i dei tre fylka. Fylkeskommunane vert stilt i ein utfordrande situasjon når statlege myndigheiter, som NVE, oppfordrar til å gjere utbetringar på infrastruktur knytt til fylkesvegnettet, som elles ikkje ville blitt prioritert.

Fylkesdirektøren ser på det som uheldig at NVE planlegg tiltak som pressar fram store kostnader hos andre som forvaltar konstruksjonar ved elva. Dersom NVE likevel vurderer at nytten ved tiltaket er større enn kostnadane, må NVE bere kostnaden med ny infrastruktur i vassdraget. Det er særskild uheldig at NVE meiner saka om Storelva bru på fv.60 i Innvik i Vestland fylkeskommune set presedens for korleis framtidige sikringsprosjekt langs og i vassdrag både i Vestland fylke og elles i landet vert handtert. Kor finansieringsmidlar kjem frå vil ikkje vere ein relevant faktor i nytte/kost vurderingar av eit tiltak. Spørsmål her er kven som har det samla ansvaret for flaumsikring og som også bør ta det samla finansieringsansvaret.

Fylkesdirektøren tilrår at Vestlandsrådet vedtek ein uttale til regjering og Storting der dette ansvarsprinsippet vert understreka, slik at i tilfeller der fylkeskommunal infrastruktur må skiftast ut ved flaum- og skredførebygging må dette dekkast av den statlege tilskotsordninga.